

INTERVIEW

Přezaha a přepozdže

Kónc oktobra wotměje so w Slepom konferenca Serbskeho instituta na temu „Přewinjenje dualizmw: Regiony, ludźo, institucije z hybridneho wida“. Cordula Ratajczakowa je so z organizatorku dr. Elku Černokožewej rozmołwjała.

Što je wotpohlad konferency?

E. Černokožewa: W 1990tych lětach smy přeni raz Slepjansku kónčinu přepytowali a so prašeli, kak ludźo z wuhlom a ze swojim kulturnym herbstwom wobchadźeja. Wot toho časa je so tam wjele stało: Založili su towarstwa za hajenje tutoho herbstwa, dwurěčnosť w pěstowarni a šuli zaso rólu hraje. W nadawku Domowiny přewodźamy aktualne wuwice hižo tři lěta z nowym kulturno-wědomostnym projektom. Tón nětko wuběži, a tohodla chcemy wuslědk předstajić a wo prawych a wopačnych pučach serbsko-němskeho přichoda w Slepjanskej wosadze diskutować.

Što čaka konkretnje na zajimcow?

E. Černokožewa: Započnjemy 27. oktobra z filmom „Před wuhlom bydli čłowjek“, kotryž stej Cornelia a Edmund Ballhaus mjez druhim w Miłorazu natočili. Zakładna ideja konferency je wšelake dualizmy přepruwować. Čezišćo su hybridne swěty na bikulturnych šulach w Choćebuzu a Slepom, kotrež přepytujeta Ines Neumannojc a Fabian Jacobs. Tež wo internych serbskich poměrach chcemy rěčeć. Tak praša so Pěťš Šurman, hač su Delnjoserbja mjeńšina w serbskej mjeńšinje.

Němska ludowěda je mjeztym hybridologiju jako wunošnu teorii za sebje wotkryła. Hdy budu Serbja tak daloko?

E. Černokožewa: Serbja su přezaha a přepozdže. Woni běchu přeni, kotřiž su tutu perspektiwu myslenja přewzali. Dokaž so přeco dwójne žiwjenje wjedli, maja woni kompetency w serbskej a němskej kulturje. Tuta kombinacija zwuraznja so we wuměštwje, w ludowym žiwjenju kaž tež w slědženju. Běchmy w Serbskim institucie pionjerjo, smy jako jeničcy w Němskej hižo w 90tych lětach z hybridologiskej perspektiwu džělali. Hišće džensa pak argumentuje so z ryzosću a separatizmom a hybridita so ignoruje. Wona pak ludźom žiwjenje wolóža, dokaž njetřebaja so rozsudzić mjez serbskim a němskim.

Wutrobyndžak!

Madžarka Lidia Jakus, Retoromanka Alina Müller a Serbowka Kristin Heelemanc (wotlěwa) wobdžělaja so na nazymskim seminaru Młodžiny europskich narodnych mjeńšin w Budyšinje, kotryž so jutře zakonči. Na džěłarničkach zaběrachu so wobdžělnicy z perspektiwu dobrowólneho džěla. (Čitajće tež na 3. stronje.)

Iniciatiwna skupina wjesnjanostam rozprawjała Nowy konstrukt wožiwja

Kamjenc (AW/SN). Wo zaměru, zo móhli Serbja w přichodze swoje demokratisce legitimowane ludowe zastupnistwo, Serbski sejmik, wolic, informowaše džensa rěčnik iniciatiwneje skupiny dr. Měrcin Wałda na konferency wjesnjanostow Budyškeho wokrjesa w Kamjencu. W přitomnosći krajneho rady Michaela Hariga (CDU), kotryž bě to dr. Wałdze zmóžnił, skedźbni rěčnik na situaciju Serbow, a zo žadny legitimowany gremij nimaja.

„Tuchwilu zastupujeta nas Domowina a Založba za serbski lud. Domowina pak njeje rěčnica wšitkich Serbow a založba je statna institucija, pjenjezdawarka.“ Wałda rjekny, zo je Domowina na zašlej hłownej zhromadźiznje wobzamknyła wo tajkim konstrukće ludoweho zastupnistwa diskutować. Tež kónčne rozprawnistwo džěloweje skupiny založby před-

staji móžny model korporacije zjawneho prawa, takrjec sejmik, abo zesyljenje Domowiny. Přednošowar wujasni, zo pak towarstwo same, kaž je to Domowina, nima prawo skorženja w serbskich naležnosćach. To je zawrjenje serbskich kubtanišow pokazało. Wón wjesnjanostam wujasni, zo ma Serbski sejmik być we wobłuku komuny gremij, kotryž ma jenož prawo weta nastupajo serbske prašenja. Serbja jako lud maja po Zakładnym zakonju prawo na samorjadowanje svojich rěčnych a kulturnych naležnosćow. Tohodla njesu žadanja iniciatiwneje skupiny iluzija, ale politiski nadawk tež na zakładze mjeńšinoweje charty Europskeje rady. „Njetřebamy kosmetiske korektury starych strukturow, ale demokratisce legitimowany Serbski sejmik, (Dale na stronje 2)

Zaměrowy zwjazk za wopłóčki wčera wobzamknył:

Přizamknu dalejšej wsy

Chróscicy (AK/SN). Zaměrowy zwjazk za wopłóčki Při Klósterskej wodze (AZV) chce Wulki Wosyk w Porchowskej gmejnje wopłóčkowej syci přizamknyć. „Na tym nětko intensiwnje džělamy. Hišće tutón tydźen maja podložki za wupisanje twarskich džělow hotowe być“, podsmórny jednaćel Hans-Jochen Schöne wčera na posedženju zwjazkoweje zhromadźizny. We Wulkim Wosyku ma swojska wodóčišćernja na kromje wsy do směra na Lutyjecy nastać. Rozstajenja mjez AZV a wobydlerjemi wo městnosći wodóčišćernje, kotraž mjejeje po přnich planach wosrjedź wsy być, su ze swěta. Z jednym napřećiwym hłosom zastupjerjow gmejny Ralbicy-Róžant su wčera wupisanje twarskich džělow wobzamknyli.

Tohorunja z napřećiwym hłosom Ralbic-Róžanta schwalichu zastupjerjo

sobustawskich gmejnow, přepodać planowanja za Prawočicy Hornjołužiskej planowanjskeje a inženjerskeje towaršnosći Joachim Strecke w Njebjelčicach. „Smy zasadne diskusije we wsy wjedli. Nětko wusměrjamy so na planowanje“, rozložil předsyda zaměroweho zwjazka Maćij Brycka. „Na přichodnej zjawnej wobydlerjskeje zhromadźiznje chcemy plany předpołóžiť.“ Hinak hač we Wulkim Wosyku chcedza Prawočicy centralnej syci přizamknyć a wopłóčki do Kozarčanskeje wodóčišćernje wotwodźować.

Njejasne su porno tomu dale kroki nastupajo wopłóčki w Żuricach, Kašecach, Wotrowje a Nuknicy. Tu dyrbi zaměrowy zwjazk rozrisanje namakać, kotremuž tež wobydlerjo přihłosuja. Dotal wobsteja w mjenowanych wsach džěla wšelakore mjenjenja, kak tam wopłóčki wotwodźować.

Wjace miliny ze slóncneje energije wudobywać

Solarny park nimale dotwarjeny

Sprjey (JoS/SN). W Sprjeycach, na městnje, hdžež běšej něhdy smolowej hataj jednaće a dwanaće něhdyšeje brunicy Čorna Pumpa, nastawa tuchwilu solarny park. Hač do nowembra chcedza park hotowy měć a zjawnosći za wužiwanje přepodać. „Smy z wuwicom wjace hač spokojom“, praji jednaćel energijotechniskeje firmy BKO nature power GmbH Michael Oehme, „solarny park stanje so w běhu jenož dweju lět woprawdžitosć. To je tež za nas wuběrný wukon, za kotryž mamy so předewšim dobremu zhromadnemu džělu mjez druhim z gmejnju Sprjeyny doł, z wokrjesom Budyšin, z Vattenfallom a ze Sakskim wysim hórnickim zarjadom w Freibergu džakować.“ Tajku eficientnu zhromadnosć BKO, dołhož je zawod w Choćebuzu zasydleny, hišće dožiwiła njebě.

Hižo wot lěta 2008 skutkuje BKO na teritoriju gmejny Sprjeyny doł. Tuchwilu koncentruje so na to, dokónčić twar solarneho parka. Wot lěca přewjedzechu na arealu zhušćenske džěla a starachu so wo wurunanje ekologije. To woprijimaje tež připrawjenje nowych žiwjenskich rumow

mnohim družinam zwěrjatow a wupokazanje narunanskich plonin za lěsy. W přichodnych dnjach zakonča džěláčerjo natwar wotpowědných krosnow, připrawja solarne module a natwarja hišće plót kolowokoło ploniny.

Po pruwowanjskeje fazy chcedza solarny park kónc nowembra z wukonitosću 3 200 kilowattow milinowej syci přizamknyć a džěláč započec. W Sprjeycach ma hišće dalši solarny park nastać.

Sobudžěláčerje Choćebuskeje BKO nature power GmbH připrawjajata krosna za solarne module.

TELEGRAM

Bluń wubědžowanje dobył

Budyšin. Bluń w gmejnje Halštrowska hola je 8. sakske krajne wubědžowanje „Naša wjes ma přichod“ na wokrjesnej runinje dobył. Krajny rada Michael Harig je wopismo džensa wjesnjanosće Dietmarej Koarkej (wobaj CDU) přepodał, hódnoćejo „wobydleriski angažement“ k polěpšenju perspektiwow wsy do přichoda. (Wjace wo tym w jutřišim wudaću)

Atomowe smjeće do Philippsburga

Stuttgart. Přichodny transport atomowych smjećow njeměł so po mjenju Greenpeace hižo do Gorlebena nastajić. Milinarnja w Philippsburgu, wokrjes Karlsruhe, skići wěšće wuměnjenja za mjezyskladowanje atomowych wotpadkow hač ta w Delnjej Sakskej. Zdobom bychu puče za transport přichodnych castorow kónc nowembra z Francoskeje do Němskeje krotěs byli.

Bjezdžělnym wjac šansow skićić

Berlin. Zwjazkowa agentura za džělo chce z nowej kampanju hospodarske přewdzaća wabić, zo bychu wjace doho-

dobnje bjezdžělnych přistajili. Tak hodža so njedostatki fachowcow wurunać. Mjez nimale dwěmaj milionomaj ludźi, kotřiž su přijimarjo Hartza IV, přiwšim pak džěłokmani, je 690 000 z wotzamknjenym powołanskim wukublanjom. Jim ma so wjace šansow skićić, zwurazni džensa předsyda agentury Heinrich Alt.

Remis za rekordneho mištra

Neapel. FC Bayern Mnichow wostanje w koparskej champions league dale načolnik w skupinje A. Mnichowceno hrajuchu wčera pola SSC Neapela njerozsudnje 1:1 (1:1). Kroos bě hižo w 2. min. docpěl nawjedowanje za Bayerow. Italčeno móžachu hišće w 1. połcasu (39.) wurunać přez samowrota, kotrež bě Badstauer krotko do přestawki zawinował. Nimo toho je Gomez z jědnatku zwrěšćil.

Formula 1 w Indiskej

New Delhi. Blisko New Delhija su dwanaće dnjow do oficialneje premjery formule 1 oficialnje prezentowali nowu 300 milionow eurow drohu čaru za „krawloske“ měrjenje mocow. 1 000 hektarow wulki Buddh International Circuit w Greater Noida bě kaž do toho hižo wjele mjezynarodnych wubědžowanisćow načisnył zaso němski architekt Hermann Tilke z Aachena.

Chce z młodostnymi džěláč

Hišće lěto traje jeho wukublanje na Zhorjelskej euro-šuli, potom budže Florian Kaulfürst z Budyšina kublar. Z powołanjom spjelni sej wjelelětnu přeće. „Po zakončenju šulskeho časa na Budyškej Serbskej srjedźnej šuli nawuknych powołanje předawarja tworow za sport“, wón praji. Džělo we wulkim předawanišću w Bayeriskej jeho hižo bórže njespokoj. Tuž je so lěto w Lörrachskim měščanskim zarjadnistwje we wobłuku socialneho džěloweho kruha wo džěci starał. „Sym z nimi šulske nadawki spjelnjał, po šuli sportował, jim na kulturnym polu tojšto posrědkował a tak sam přenje nazonjenja w kulturno-socialnym džěle zběrał.“ Tež z konfliktami so rozestaješe, wšako ležeše srjedzišće jeho džěláčosće w fokusu socialneho wohnišća. Počas bě sej džensa 30lětny wěsty, zo je socialne džělo to, štož jeho wupjelnja. Z tutej wěstosću pak rosće tež žadosć za domiznu. „Mí pobrachowaše wuski zwisk k serbskim a němskim přećelam.

Florian Kaulfürst
Fota: SN/M. Bulank (2), JoS

Mi poča so styskać. Na swojskim čěle začuwach w cuzbje počah k identiče. „Po pjeć lětach so Florian Kaulfürst do Łužicy nawróci a zahaji wukublanje na socialneho asistenta w Zhorjelcu. Wo wukublanju bě za anony zhoi. Mjeztym je hižo ze zbrašenymi džěláč a w Budyškej pěstowarni „Jan Radsch-Wjela“ z najmjeńšimi. „Najradšo pak bych w zjawnym socialnym džěle z młodostnymi zhromadnje ideje wuwijał, a to najradšo w dwurěčnej Łužicy.“ Bjezdžělča móže jich ze swojimi sportowymi konikami kaž skateboardingom na jednym boku a z hudźbnymi ambicijami kaž beatboxingom na tamnym boku zahorić. A we volleyballowym mustwje Sokoła wostanje na kóždy pad dale aktiwny. **MiR**

POLICIJA

Šěsć zranjenych po njezbožu

Při wobchadnym njezbožu na terenje bruniceje jamy pola Rychwałda w Zhorjelskim wokrjesu je so wčera wječor šěsć wosobow zranilo. Kaž policajska direkcija Hornja Łužica-Delnja Šleska džensa zdžěli, bě 60lětny wodźer wosobowe awta na zawodnym puču do před nim jěduceho awta zrazyl. Zražka bě tak sylna, zo so jězdźidło zawinowarja palić započa a tamne awto so zwróci. Při njezbožu so 60lětny kaž tež pjeć sobudžěduch w tamnym jězdźidle w starobje 23 do 35 lět zranichu. Po přnich dopóznacach policije bě zawinowar njezboža wopity za wozdžidom sedzał.

Při rozbučnjenju w lakérowanskim wotředže Lubijskeje blidarnje je džensa rano 60 000 eurow škody nastalo. Zranil so na zbožo ničto njeje.

WJEDRO

6 do 4 °C

8 do 10 °C

Zakoń wo składowanju CO₂ začisnjeny Nowe milinarnje njetwarja

Berlin (dpa/SN/K). Šwedski energijowy koncern Vattenfall no chce bjez zakonskeho zakłada za podzemne składowanje wuhlikowego dioksida w Njemskej hižo žane wuhlowe milinarnje twarić. Tole je šef štwórteho najwjetšeho milinarneho koncerna Tuomo Hatakka wčera w interviewje z powěsćernju dpa připowědźił. Wuziwanje tak mjenowaneje procedury CCS za wotščěpjanje a składowanje klimje škodžaceho CO₂ je za Vattenfall jara wažne, Hatakka zwurazni. Bjez CCS žane nowe wuhlowe milinarnje njetwarimy – ani za brunicu ani za kamjentne wuhlo. Planowanu milinarnju za kamjentne wuhlo w Hamburgu-Moorburgu pak hišće dotwarja.

Po tym zo bě Zwjazkowa rada zakow wo składowanju CO₂ wotpokazała, je

zwjazkowe knježerstwo mjeztym posrědkowanski wuběrk Zwjazka a krajow „zapřahnylo“, zo by zakoń wuchował. Wone so nadźija, zo zakoń w polěpšenej formje tola hišće přeńdže, byrnjež prawdžepodobnosć za to wulka njebyła. Bjez zakonja steji tež předwizana demonstaciska milinarnja za wotščěpjanje CO₂ w Janšojcach na hračkach. Při tym jedna so wo investiciju 1,5 do 1,6 miliardow eurow. Vattenfall je načinja po słowach jeho šefa pospěšene spuščenje atomastarosće. „Akceptujemy rozsud zwjazkowego knježerstwa, wuchadźamy z toho, zo dostanjemy kompensaciju.“ Hewak dyrbjeli dawkiplačerjo hłubšo do móšnje sahnyc. „Hač do lěta 2020 dyrbja přetřebjarjo z wjěšimi zličbowankami 30 proc. ličić“, rjekny Hatakka.

Schäuble chce wuchowny kryw na bilion eurow zwyżić Zwuki přećiwo dołžnikam

Hamburg/Berlin (dpa/SN/K). Zwjazkowy minister za financy Wolfgang Schäuble (CDU) je po rozprawach medijow přeni raz nadrobnošće nastupajo přichodny wuchowny kryw za euro EFSF mjenował. Před zapóslancami čorno-žolte koalicije w Hamburgu rěčeše wón w tym, zwyżić fonds na bilion eurow, rozprawa dženik Financial Times Deutschland. To ma so stać w formje zawěšćenja statnych požčonkow euro-krajow, kotraž čerpja pod krizu. Zaručaca maksimalna hranica 211 miliardow eurow, kotraž Němska za wuchowny fonds garantuje, nima pak postući, Schäuble podšmórny. Před wjerskom EU přichodnu njezdělu bohate euro-kraje raznišo wustupuja. Tak žada sej zwjazkowa kanclerka Angela Merkel (CDU) škitne haćenja

za zmištrowanje krizy eura. Staty, kotrymž so dołh spuści, dyrbjeli sej potom wobmjezowanje swojeje suwerenosće lubić dać. Kanclerka móhla sej předstajeć, zo skutkuje w krizowych krajach přichodnje něšto tajke kaž „permanenta trójka“. Do toho bě sej po rozprawach nowiny Welt nižozemske knježerstwo žadało, zo maja so na wjersku kónc tydźenja wjele kručiše prawidła za europasmo zdźělać. Wočakowanja na podawk wšak zwjazkowe knježerstwo stuža. Tak Merkel měni, zo njebudže to posledni wjersk, ale ewentualnje jara wažna kroćel k rozrisanju finacneje krizy. Móžne předložnje Grjekskeje njesmě druhe eurokraj natyknyć. Komisija EU pominaj wot wjerska wobšěrny paket, zo bychy so finacne wiki móhli změrować.

Z protestowacymi rěčec

Lipsk (dpa/SN/K). Předsyda Młodeje unije (JU) we wuchodnej Němskej su zwjazkowu kanclerku Angelu Merkel (CDU) namořili, z protestnym hibanjom přećiwo finacnym wikam wjesć rozmołwy. Tole rozprawa nowina Leipziger Volkszeitung. Dorostowe zwjazki CDU Sakskeje, Durinskeje, Saksko-Anhaltskeje a Berlina warnuja maćersku stronu před tym, frust młodžiny podhódnoć. Finacna branša dyrbi so po měnjenju mjenowanych štyrjoch krajnych zwjazkow JU „sylnišo sputać“. Trjeba je, po cyłej Europje branši bankow napołožiť dawk na finacne transakcije a je z dobom kručišo kontrolować. Protest njesmě CDU lěwym mocam přewostajić, ale město toho so sama na čolo hibanja stupić, zwurazni durinski šef Młodeje unije Stefan Grubner.

TO A TAMNE

W Bayerskej su wědomostnicy mjeztym jědnaty eksampler praptaka archaopteryx našli. Konserwator Bayerskich statnych zběrkow za paleontologiju a geologiju Oliver Rauhut rjekny džensa w Michowje, zo je namakanka jara derje zdžeržana. Ptak ma wulkosć kokoše a jeho pjerjo je derje widjeć. Namakar je wobsdžer skały w bayerskim Altmühltau.

Wopytowarjo kina njeplaća jeno při kupjenju zastupneho liščika sydom procentow wjacchódnotoweho dawka, tež popcorn so takle woblića. Ze swojim rozpudom měješe so zwjazkowe finacne sudnistwo po wusudze europskeho sudnistwa. Přihot čopěho popcorna nima charakter poslužby, za kotruž ma so wyši dawk plačić.

Při njebožu džensa rano blisko Wósporka stej so dvě wosobje čežko zraniloj. Wokoło 7.15 hodź. bě małowozny transporter marki Ford z dotal njeznateje přičiny frontalnje do nakładneho awta z připowěšakom zrazil. Wobě jězdźidle sunyštej so do přirowa. Za nimaj jěducy BMW X 1 njemóžeše hižo spinać a zajědže do njeju. Šoferaj BMWja a małowoznyho počerpjěštaj čežke zranjenja.

Wojakow morili

Ankara (dpa/SN/ch). Kurdscy rebelojo su w turkowskej namjeznej kónčinje k Irakej znamjeńša 24 wojakow a policistow morili. Rebelojo běchu wěstotne mocy džensa rano blisko města Čukurca nadpadnyli. Přislušnicy zakazaneje kurdiskeje džělaćerskeje strony PKK su wjerske přebýwanischo w měsće nadběhawali, rozprawješe powěsćowca agentura Dogan Haber. Za čas něhdže 30 mjeńšinow trajaceho wojowanja bu tež 18 wojakow zranjenych, rozprawa telewizijny sčelak NTV. Ministerski prezident Recep Tayyip Erdogan je nadpadow dla planowany wopyt Kazachstana wotprajił.

Žadyn nawal studentow

Podstupim (dpa/SN/ch). Wočakowany nawal studentow na braniborske wysoke šule njeje so po měnjenju krajneho knježerstwa zwoprawdźił, zdžěli wčera rěčnik wědomostneho ministerstwa. Dwójneho abiturneho lětnika a wusadźenja wojskeje winowatosće dla zdawaše so po cyłej Němskej nawal na wysoke šule wulki być. W Braniborskej registrowachu hač do julija něhdže 80 000 požadanjow za zimski semester 2011/2012, lěto do toho bě jich jenož 50 000. To pak zaleži na tym, zo so studenća paralelnje we wjacorych kubłanišćach požadaja, zwurazni rěčnik ministerstwa.

Trjebaja sobudžělaćerjow

Drježdźany (dpa/SN/ch). Po wotpadze jednoeurowych jobow a dalšich statnych spēchowanjow wojujasakske tafle wo sobudžělaćerjow. Wosebje mjeńše tafle w kraju su potrjehene, dokelž wot spēchowanja wotwisuja, rjekny Edith Lange z krajneho zwjazka sakskich tafłow džensa w Drježdźanach. Wjěše tafle w Lipsku a Drježdźanach pak pobrachowace městna lěpje wotpadnu, dokelž maja wjele čestnohamtskich pomocnikow. Wosebje kritiske je položenje w Torgauje a Delitzschu. Přichod tamnišuju zarjadnišćow je wohroženy, dokelž matej towarstwe přemalo sobudžělaćerjow.

ŁUŽICA

Bär honorarny profesor

Choćebuz (SN/ch). Wot lěta 2003 wuwučuje dr. Werner Bär na Braniborskej techniskej uniwersite Choćebuz a přewjeduje tam wuwučowanske zarjadowanja na temje „Čłowjek a mikroorganizmy, profylaksa a rizika“ a „Mikrobiologija“. Na zakładze jeho zaslužbow we wuwučowanju, předewšěm pak tež přez jeho přinošk w nowym studijnym směrje „Forensic Sciences and Engineering“ ma fakulta za wobschwětowe wědomosće a techniku jeho za hódneho, spočiči jemu titul honorarny profesor. Dr. Bär ma wulki podžěl na molekularnobiologiskim wuwučowanju.

Wotewru nowu galeriju

Kamjenc (SN/ch). Dłje hač džesat lět portretuje Kamjenski fotograf Matthias Schumann ludźi z wuchodneho džěla Europy, kotřiž zdawaja so być žiwi mjez starymi a nowymi swětami. Wot 21. oktobra hač do 14. decembra budu jeho džěla w galeriji na Budyskej dróze 49 w Drježdźanach Nowym měsće widjeć. Z wustajeńcu wotewrje galerija swoje rumnosće. Jeje mjeno „Galerija noweho wuchoda“ je z dobom jeje program. Wustajeć maja tam młodži, domjacy a juhuwuchodneje Europy, kotřiž so z temami wuchodneje Europy rozestajaja.

Wuchod w fokusu

Choćebuz (dpa/SN/ch). Lětuši filmowy festival Choćebuz staja wuchodnu Europu a jeje počahi k zapadje do fokusa. Na zarjadowanskim rjedže wot 1. do 6. nowembra pokazaja štyri hrajne filmy a krótkofilmowej rjadaj wo „Weimarskim třiróžku“. Před 20 lětami běchu wonkowni ministrowo Němskeje, Francoskeje a Pólskeje tutón gremij w durinskim měsće jako pólske partnerstwo do žiwjenja zwolali. Režiser Andrzej Wajda přepytuje w němsko-pólskej produkciji „Martrowny tydeń“ z lěta 1995 zadžerženje pólskeje ludnosće za čas přescěchowanja Židow přez nacijow.

Wo wuwicu džěsća rěčec

Wostrowc (dpa/SN/ch). Wuwice džěsća wobliwija w přěnich dwanaće žiwjenskich lětach předewšěm swójby, džěcaće zarjadnišća a šula. Zo bychy so džěci na wosobiny ze swojskeje zamołitosću wuwili, je wažne, zo so wšitycy na kublanju wobdžěleni zhradnjeni wo derjeměće džěsća staraja. Z teje přičiny wotměje so fachowy džen za swójbnje kublanje „Partnerski wobchad z džěćimi a staršimi – móžnosće wuwica swójbnego kublanja“ 14. nowembra w Mjezynarodnym zetkanišću Marijiny doł we Wostrowcu. Fachowcy ze wšelakich džěcaćacych a młodžinskih zarjadnišćow su witiwi.

SERBSKE NOWINY

Wudawaja so w Domowina-Verlag GmbH
Ludowym nakładnistwje Domowina.

Jednaćelka: Marka Maćijowa

Spěchowane wot Založby za serbski lud, kotraž dōstawa lětnje přirački Zwjazka, Swobodneho stata Sakskeje a Kraja Braniborskeje.

Šefredaktor: Janek Wowčer 577 232/33
Naměstnik šefredaktora: Axel Arlt 577 238

Zamołwitaj redaktoraj w zmysle nowinarskeho zakonja: J. Wowčer: kultura, lokalca, sport, fota a přilohi; A. Arlt: politika, gospodarstwo, cyrkwinske naležnosće, dopisy a wosebite přilohi.

Adresa redakcije a nakładnistwa:
Sukelnska 27, 02625 Budyšin
Adresse der Redaktion und des Verlages:
Tuchmacherstraße 27, 02625 Bautzen

Zamołw. za rozšěrjenje: Manja Bujnowska 577 262;
Předajni nawěškow: Lucija Rubinowa 577 220.

Čisće: Lausitzer Druckhaus GmbH, Łužiska čisćernja,
Hornčerska 35, 02625 Budyšin
Postvertriebsnummer: 2B 2560 B

SERBSKE NOWINY wuchadźeja pjeć króc wob tydźen. – W padže wyšeje mocy abo džěloweho boja nje wobsteji žadanje dodawanja abo zarunanja. – Za nawěški plaći plaćiznowa liščina č. 11 z 01. 10. 2007. – Za njepožadane manuskripty njerukujemy. Zwonka redakciskeho časa docpějeće nas přez telefonowy wotmołwjak, faks a e-mail:

tel.: 03591 / 577 232 faks: 03591 / 577 202
e-mail: redakcija@serbske-nowiny.de
www.serbske-nowiny.de

Roznosowanski 0160 / 90 92 04 51
serwis abo 03 59 33 / 3 10 23

Na wopory spominać

Sydom nowych kopolakow dopominaja wotnětka w Choćebuzu na něhdysich židowskich wobydlerjow města, kotrychž běchu nacionalsocialisća zawlekli a morili. Na naměsće Při Hrodowej cyrkwi 3 připrawichu tři kamjenje za swójbu Stenschewski. Džowka Auguste sta so z woporom eutanazije. Kölnski wumělc Gunter Demnig bě projekt kopolakow zrodźił. Foće: M. Helbig, RP

EU prezidentej Janukowičej zetkanje wotprajiła

Rozmołwy přestorčene

Brüssel/Kijew (dpa/SN/K). Diplomatska to plista: Po zasudženju něhdyskeje ministerskeje prezidentki Ukrainy Julije Timošenko je Europska unija zetkanje z prezidentom Wiktorom Janukowičom wotprajiła, kotraž měješe so jutře wotměć. Hač do wutory bě so EU hišće nadźijała, zo dostanje wot Ukrainy „widžomne znamjo“, zo so wusud sydom lět jastwa za Timošenko znajmjeńša přepruwuje. Tole zwurazniču diplomata w Brüsselu. Prezident Janukowič wobzaruje, zo bu jemu wotprajene, je pak k dalšemu dialogej z EU zwólniwy. W interviewje z wukrajnymi medijemi bě wón do toho zajće swojeje najsylnišije nutřkopolitiskeje riwaliki zakitował. Pušćenje Timošenko wón džiwojo na dalši jej hročacy proces jebanstwa dla wotpokazuje. Poroki přećiwo 50lětnjej politikarce dyrbja so dokladnje přepruwować.

W ukrainskim parlamencie je mjeztym iniciatiwa za bōrzone móžne pušćenje nawodnicy opozicije zwrěšćila. Ze změnu zakonja mějachy so jeje „předždenja wotkriminalizować“. Na posedženju z tumultnymi wustupami nještej pak so knježerstwo a opozicija dojednać za-

móhloj, je wot ludźi z Najwyšeje rady něhdyskeje sowjetskeje republiky slyšćeć.

W belgiskej stolicy je Janukowič z prezidentom Rady EU Hermanom Van Rompuyom a hromadže z prezidentom Komisije EU Josejom Manuelom Barrosum chcył daloko sahace zrěčenje wo asocierowanju a swobodnym wikuwanju mjez Kijewom a Europskej uniju dodžělać. Rěčnica zamołwiteje za wukowne naležnosće EU Catherine Ashton rjekny, zo buchu rozmołwy na pozdižo přestorčene, hdyž budu wobstejnosće za polěpšenje bilateralnych počahow přihódniše. Přestorčenje zetkanja z prezidentom Janukowičom njewoznamjenja, zo so zrěčenje wo asocierowanju njepodpisa. „Na techniskej runinje so z rozmołwami pokročuje“, rěčnica wobkrući. Wo ewentualnym přibliženju Ukrainy k Ruskej po wotprajenju Janukowičej nochcyše wona „spekulować“. Ukrainski prezident a jeho ruski kolega Dmitrij Mjedwedjew bēštaj so wčera w Donjeku na hospodarskim forumje zetkałoj. Při tym pohódnoći šef Krjemla zasudjenje Timošenko jako nutřkownu naležnosć Ukrainy.

Nowy konstrukt ...

(Dale ze strony 1)

w kotrymž sosozamołwice, wotewrjene a kontrowersnje diskutuje a rozsudza.“

Člon iniciatiwneje skupiny a Ralbičanski gmejniski radźičel Michał Wałda předstaji praktiske móžnosće sejmika. Wsrjeźišću steješe model Němcow w Madžarskej. Na jeho zakładze je skupina modelowy namjet sejmika zdžělała, kotryž 27. oktobra zjawnosći předstaji.

Předsyda Sakskeho zwjazka mjeztw a gmejnaw, Budyski wokrjesny zwjazk, wjesnjana Heiko Driesnack (CDU), zwurazni, zo móže sej tajki konstrukt předstajić. „Wažne je, zo so Serbja dojednaja.“ Na prašenje z kola wjesnjana, hač leži Serbski sejmik mjez gmejniskimi radami a wokrjesnymi sejmikami, Michał Wałda podšmórny, zo so serbske naležnosće hłownje w komunach wobjednawaja. Serbski sejmik koncentruje so jenož na serbske naležnosće a nima so do tamnych komunálních rozsudow měsćeć.

„Za wjesnjana z gmejnaw, hđež su Serbja žiwi, je tajki sejmik wažny“, rjekny Hodzijski wjesnjana Peter Beer (Swobodni wolerjo). „Sym přeswědčeny, zo tajke nowe struktury serbske žiwjenje wožiwjeja. Zakładna ideja legitimowaneho Serbskeho sejmika je mi zrozumliwa.“

Dobrowólne džěło dale a trěbniše

Mjezynarodnosć w Budyšinje

„Celebrate difference – rozdžěle swjećić“ je najwážniše moto Młodžiny europskich narodnych mješin.

Budyšin (SN/MiR). Serbske młodžinske towarstwo Pawk je nadawk, přihotowač lětuši nazymski seminar Młodžiny europskich narodnych mješin (MENS) wuběrnyje zmištrowało. Wo tym swědča wuspěchi w džěłarničkach. Team něhdže 25 młodych Serbow, předewšěm předsydstwo na čole z Dianu Korjenkec

a z projektowej zamołwitej Madlenku Kowarjec, bě wjacore měsacy za to džěła. Hesło, kotraž přistupnikow narodnych mješin wot zašeho pjatka hač do jutřišeho zaběra, rěka „VolunTEARS“. Kak dale z dobrowólным džěłom? Ma wone džensa hišće hódnotu a kotre? Kak zdobowamy sej za nje zajimcow?

Prašnja to, kotraž młodostni w jednej z džěłarničkow rozjimachu. W dalšej džěše wo medije a ju nawjedowaše serbska žurnalistka Andreja Waldžic. Džesač młodostnych – zwjetša Serbja, Frizowce, Azerbajdžanka a Kašub – rozestajese so z rozhłosom, telewiziju a internetom. Wuslědki prezentowachu hižo w běhu

seminara na internetnej stronje MENS. Mjez druhim běchu so z kóždeje přitomneje mješinje zastupjerja abo zastupjerku za jeho abo jeje dobrowólным angažementom prašeli.

Na karće Europy, kotraž bu ekstra do internetnej strony zadžěłana, móža zajimcy nětko na wotpowědny kraj kliknyć a na minutu trajacu wotmołwu sluchać. Paralelnje staj wobdžělnikaj motiwy ze seminara z fotowej kameru za-

popadnyłoj. Jeju wupłody so tohorunja na internetnej stronje wužiwa, su so hižo w medijach wozjewili a maja dalšemu wabjenju za dobrowólne džěło na polu MENS wabić. Třeća skupina žurnalistiskeje džěłarnički, předewšěm serbscy wobdžělnicy, natoči wjerški wšitkich dnjow. Wšědnje znajmjeńša šěsć hodžin na tym džěłachu. Swoje minutowske přinoški podkładžechu z hudźbu. Tež tute chcedža na stronje MENS předstajić. Přidatny nadawk za młodych filmowcow bě zhotowić wabjenski spot wo džěłarničce projektoweho management. „W rozmołwach z młodostnymi spóznych, zo mamy w Serbach jara wuwity medijowy swět. Nam njeje druhy scyła tak wědomo, zo druzy to dawno hišće nimaja“, rjekny Andreja Waldžic.

Sobustawojo komunikaciskeje skupiny MENS při džěle

Fota: medijowa džěłarnička MENS

Na kreatiwnje wašnje předstajaja wobdžělnicy grafitijoweje džěłarnički dobrowólne džěle.

Serbja su hosćiceljo lětušeho nazymskeho seminara a maja tuž džěło z wotličenjom. Na wobrazu předsydku Pawka Diana Korjenkec, Ludmila Kowarjec a Chrystof Čornak

Džěłarnička medijow: Frizowka Sieta de Vries rozmołwja so z Rěku Kepes, Němku z Madžarskeje wo dobrowólным džěle.

SPORT

Snadne dobyće

SJ Weixdorf –

Malešecy/Budyšink/Bukecy 2:3 (0:3)

W koparskej wobwodnej lize dorosta juniorow D je mustwo hrajneho zjednoćenstwa Malešecy/Budyšink/Bukecy swoju wonkowu hru pola SJ Weixdorfa lěpje zmištrowało hač do toho młodžina C. Wot zakopa sem hosćo dominowachu a na Weixdorfske wrota tločachu. W 5. min. nawjedowachu přez Kieβetza 1:0 a w 12. min. znowa we wrotach domjacych „zaklinka“. Třělc bě Waurig. Tuž móžeše trenar Kaspar hladajo na předsok najprjedy wodychnyć. Krótko do přestawki Waurig samo na 3:0 zwysy.

Štóz bě sej mysliti, zo budže hrajne zjednoćenstwo po přestawce dale dominować, so myleše. Ze stilom, jeničce nahle bul doprědka praskać, polěkowachu tomu, zo móžeše Weixdorf zaso k swojej hrě dónc a logiski scěh toho bě, zo na 1:3 skrótši. Jako domjacy 2:3 docpěchu, zdaše so, zo hra hišće zwjertnje. Hrajnemu zjednoćenstwu pak je za snadne dobyće 3:2 dosahało. **HB**

Znowa bjez dypka

Sepicy II – Njebjelčicy II 4:1 (3:0)

Zestawa hosći: Matik – Kral, Deleńk, Handrik, Kubica, M. Hojer, K. Hojer, Lejnart (46. Čornak), M. Korjenk, Matka, H. Korjenk

Wonkowne zetkanje w Sepicach bě wot spočatka sem wotewrjene. Po dwójnej přihravce mjez Korjenkom a Matku dósta Lejnart w centralnej poziciji bul, ale njezamó jón prawje kontrolować. Na tamnym boku je Matik tři mješinje pozdžišo wótry kop z 20 metrow wotwobarał. Po spočatnej ofensiwe Njebjelčanow dóstachu domjacy hru dale bóle pod kontrolu, powjetšiču čisć na wrota hosći a w 37. min. nawjedowachu. W běhu jeno šěsć mješin wučeknychu woni na 3:0, štož bě tež počasowy wuslědk.

Po přestawce hosćo wotučiću a rjany nadběh přez Matku, Kubicu a Čornaka w 50. min. Maćij Hojer z niskim kopom k 3:1 wotzamkny. Pospytaj Korjenka (55.) a Hojera (63.) pak wostašej bjez wuspěcha. W 74. min. bě partija rozsudžena. Po njedorozumjenju w škiće hosći postara so Sepičanski nadběhowar wo 4:1. Nadžija a moralka serbskich koparjow so tuž pohubišej. Njebjelčanske druhe mustwo stejti tučasnje z džewjeć dypkami na 8. městnje tabulki. **TC**

1. porážka sezony

Rakecy – FSV Oderwitz 02 1:3 (0:2)

Zestawa domjacych: Dutschmann – Seifried, Becker, Gruhle (46. Wichmann), Angermann (82. Liebich), Stütz, Weckwert, Schuster (72. Kische), Grasse, Janasch, Zschuppe

Přerju porážku noweje sezony maja sej chowancy Rakečanskeho trenarja Enrica Angermanna sami připisać a njeměli na žadyn pad winu pytać pola jara arogantnje skutkowaceho sudnika Daniela Funki. Hižo po šěsć minutach bě wón na ominozny dypk po foulu w Rakečanskej šěsťatce pokazał a Jungnickel jednatku wěšće k 0:1 pretworil. Pjeć mješin pozdžišo je znowa k jednatce za mustwo z Hornjeho kraja dóšlo. Ale tónkróć rěkaše dobyćer wrotar Dutschmann, přetož wón zamó třělwu popadnyć. Rakečarjo pak njeju w žanej fazy swój rytmus namakali a dowolichu sej festiwal skepsanych přihrawkow. Skoro logiske bě tuž 0:2 we 28. min. po drje najrjanejšej kombinaciji hosći. Znowa bě Jungnickel do wrotow trjechił. Krótko do přestawki dóndže k jasnému foulej přeciwo hrajerjej Zschuppe, tola sudnik Funk zaby zahwidac.

W druhim počasu njedóndžechu Rakečarjo k žanej jasnej šansy. W 72. min.

bu Zschuppe w pjećmetrowskim rumje wot zady storčeny, při čimž podlěši bul do swójskich wrotow k iregulárnemu 0:3. Rakečarjo njeju so hižo w trěbnej měrje přeciwo porážce wobarali, haj je hišće hórje přišlo. Słyšo někotre njedobře słowa wot hrajerja Seifrieda poka za jemu sudnik čerwjenu kartu. Hakle w 82. min. zamó Weckwert wotskočeny bul k 1:3 do wrotow třělić.

Tutu hru dyrbja Rakečarjo spěšnje zabyć a kruće trenować, zo bychu přichodny raz pola načolnika Posta Drježdžany lěpje wotrěznyli. **H. Noack**

W pincy tabulki

ST Marijina hwězda – ST Kinspork/Lužnica 0:1 (0:0)

Zestawa hosći: Marwitz – C. Škoda, Gattner, T. Jurš (90. Luščanski), Czapik, Hanuza, Winkler, Rab (86. Robel), D. Jurš (75. Schmidt), T. Škoda, Gretschel

Hosćicelcy koparjo běchu sej přede-wzali po hórkej porážce w Groβharthauwe skónčnje zaso dypki w boju přeciwo zestykej dobyć. To chychu z trochu defensiwnišim nastajenjom. Tak so za nich hra docě derje zahaji. Tola počasu buchu hosćo sylniši a přewzachu nachwilnje iniciatiwu. Zadnje mustwo domjacych

njezamó jich chutnje do wuskosćow přinjesć. Srjedz přerjeho počasa wuwjowachu sej Pančiceno z masiwnym srjedzным polom mnohe bule. To bě tež jich najlěpši čas, w kotrymž mějachu na příklad šansy přez swobodnje stejaceho Hanuzu (27.), Dawida Jurša a Gretschela (36.). Hač do přestawki su klóšterscy koparjo wšo činili, zo bychu nawjedowanje docpěli, štož pak so jim njepodarzi.

Trenar Marijineje hwězdy je swoje mustwo warnował w elanje njepopuścić, zo by so skónčnje raz nałožena próca wudaniła. Ale tež hosćo běchu nětko lěpje na hru nastajeni. Hač na jednu skladnosć za Tobiasa Škodu njeju domjacy nič naspomnjenjahódneho pokazali. Při dwělonnej situaciji w šěsťatce Kinsporka/Lužnica (68.) njeje sudnik zahwidac a tak je zaso přišlo kaž často w tajkich wokomikach. Po wólным kopje docpě přeciwnik w 72. min. nawjedowanje 1:0. Marwitz njeměješe žanu šansu třělwu wotwobarać. Hosćo móhli po tym samo hišće dalje wrota třělić (81., 85.). Hosćiceljo pak njeju hižo ničo zdokonjeli. Tak wosta při snadnej porážce přeciwo kontrahentej, kiž njebě lěpši, ale měješe tón džen wjace zboža. Wón je skicacu so šansu wužił. Pančicy steja po tutej porážce w pincy tabulki wokřesneje ligi a měli so nětko koncentrować na dalši čezki nadawk, kotryž čaka na nich pola načolnika tabulki w Haselbachtalu. **mar**

Klášterska cyrkej w Pančicach-Kukowje je tuchwilu wulke twarniščo. Nimo dalších pomocnikow zetkachmy tam džensa sobudźelačejow Wehnertec firmy Karla Richtera (w bagru) a Pětra Hajdana. Foto: SN/M. Bulank

Kruh přecelow klóštra Marijineje hwězdy prosy wo podpěru při saněrowanju špundowanja

Za kruty fundament cyrkwyje kóždy euro witany

Pančicy-Kukow (SN). Z wuzběhanjom a składowanjom pod pomnikoškitom stejaceho srjedzowěkowskeho cyheloweho plestra kaž tež přerich zornowcowych platow je wobšěrne saněrowanje špundowanja cyrkwyje klóštra Marijineje hwězdy w Pančicach-Kukowje zahajene. Džěla traja po wšěm zdaću hač do februara 2012 a maja wobjim něhdze 250000 eurów. Při džěle zasadžaja sobudźelačejro Hórčanskeje Wehnertec firmy elektrobager a elektrokaru, zo njebychu škódne wupuchi dieselowych motorow džělačejram kaž tež Božemu domej zeškodźeli. Mjeztym su w přédním džělu cyrkwyje wjacore

rownišča namakali, kotraž archeologowka dokładnje přepytuje a archiwuje.

Byrnjež k financowanju naprawy wot Zwjazka 150 000 eurów za spěchowanje pomnikoškitu přizwolene dostali, zwostawa klóštrej ze 100 000 eurami hišće nahladna suma, kotruž dyrbi ze swójskeje mocy zwjesć. Nimo toho njejsu wobjim archeologiskich přepytowanjow a z nimi zwjazane kóšty wotwidzomne, rěka w nowinskim zdžělenju Kruha přecelow klóštra Marijineje hwězdy. Hižo nalěto na swojej sobustawskej zhromadźiznje běchu člonoj kruha wobzamknuli, konwent při saněrowanju

špundowanja pjenježnje podpěrać. Při tym nadźijaja so pomocy tych, kotrymž zachowanje 1248 založeneho klóštra na wutrobje leži. „Hdyž džě wo to, našu klóštersku cyrkej zaso na kruty fundament stajić, zo by so městno wěry a zetkowanja tež přichodnym generacijam zachowało, je kóždy euro witany“, mjeni saski ministerski prezident a předsyda Kruha přecelow klóštra Stanisław Tilich (CDU). Dary hodža so přepokazać na konto 311 000 88 14 Wuchodosakskeje lutowarnje, BLZ 850 503 00, heslo „Dar – klóšterska cyrkej špundowanje“.

„Po wotkryću cyleho cyrkwinskeho špundowanja přewjedu archeologoj na wjacorych městnach wurwanja, kotraž móhli so wotpowědnje wuslědkej tež rozšěrjeć“, rozložuje twarski zamołwity klóštra Jan Lukaš. Potom špundowanje wobšěrnje saněruja. To je nuznje trěbne, po tym zo běchu so loni někotre zornowcowe platy njewočakowano sadžili. Při přerich přepytowanjach zwěšćichu pod špundowanjom hač do 1,80 metrow hłuboke prózdnyje. Přičina toho su najskerje rozdžělné wysokosće dnowneje wody, kotraž je zemju pod špundowanjom přez lětotki wupłokala.

Wo nowych-starych susodach zhonili

Na přednošk wo wjelkach we Łužicy běchu sej Nowowjěšćenjo tele dny Vannessu Ludwig z Rěčičanskeho wjelčeho kontaktneho bėrowa přeprosyli. W zajimawym přednošku zhonichu wopytowarjo tójšto wo zasydlenju, rozšěrjenju a zadžerženju nowych-starych susodow. Přizamknyteje so čila diskusija a wobhladanje polhodžinskeho filma „Keine Angst vorm bösen Wolf“.

Saksa je kaž kóždy druhi kraj po zakonju winowata, žiwjenje wjelka škitać. Kóžda informacija je při tym pomocliwa a wažna. Škoda, zo njebě wjac zajimcow na zarjadowanje w Nowowjěšćanskim towarstwom domje přišlo. Wšako je to tema, wo kotrejž časćišo w najwšelakoršich kruhach diskutuja. Tule bě přiležnosć, so z njej konkretne rozestajć. P.Šwejdžina

Cyły swět aronije

Wojerocy. Cyle w znamjenju aronije stej přichodna akademija seniorow Křesćansko-socialneho kubtanskeho skutka jutře, štwórtk, w 10 hod. na Wojerowskej džěcacej a młodžinskej farmje. Frank Busch z Gubinskeje firmy Girka předstaji wosebityše tuteho ploda a kak móžeš jón wužiwać.

Na kermušne reje

Chrósćicy. Ke Chrósćanskej kermušej wotměja so na Krawčicek žurli kermušne reje za młodšich a staršich, a to sobotu, 22. winowca, wot 20 hod. Wo čelne derjeměće budže postarane.

Dwurěčne kermušy budu wjeršk Bukečanskeje kermušy

Wjesela so na kóždy słowo

Bukecy (SN/MWj). Serbscy wobydlerjo Bukec a wokolnych wsow so na přichodny kónc tydženja wosebje wjesela. Nic jenož dokelž změja tam njedzelu kermušy, ale při tutej składnosći tež serbskoněmsku Božu službu. K hudźbnemu wobrubjenju su sej chór Budyšin přeprosyli, a nimo wosadneho fararja Thomasa Haenchena budže tež Berlinski farar Cyril Pjeh kermušy swjećić a Bože słowo serbsce wozjewjeć. Tak dožiwi Bukečanska wosada další wjeršk svojich prócowanjow wo wozwjjenje serbskosće w kóncinje wuchodnje Budyšina. Wobstajnje přewjeduja tam serbsku bjesadu a we Wuježku zetkanje serbskich swójbow.

„Jako sym 1997 do Bukec přišo, předwzach sej to, štož je hišće serbskeho zwostalo, podpěrać. Započachmy cyle w małym ze serbskim čitanjom na kermušach“, powěda farar Thomas Haenchen. Džensa widži wón postup w tym, zo sej čí, kotřiž serbsćinu wobknježa, w zjawnosći zwěryja serbsce rěć a to tež přiběrjacy činja. Nimo toho widži duchowny mjeztym wobydlerjami wjetšu akceptancu za naležnosć Serbow w Bukečan-

skej wosadze. „Mój zaměr je, zo serbsćinu wšědný džěń přeco zaso raz naložujemy a ju takrjec z wobtuka eksotiskosće do wšědnosće přenjesemy.“ K tomu móhla tež kermušna bohoslužba njedzelu w 9.30 hod. přinošować.

Na kermušne kemše so tež Bukečan Arnd Zoba wjeseli. „Ja so nad kóždym serbskim słowom pola nas raduju, hačrunjež dyrbymy je zwjetša sami nastorčić a sej je sami organizować.“ Přiwšěm je wón fararjej Haenchenej džakowny, zo prócowanja wo aktiwizowanje serbstwa podpěruje. Na tamnym boku tež Arnd Zoba fararjej rěćnje pomha. Haenchen chce mjenujcy tak derje serbsce nawuknyć, zo móhł so raz ze swojej džowku serbsce rozmołwjeć, kotraž tuchwilu Bukečansku Witaj-skupinu wopytuje. „Džakowano Bohu mamy z Krygarjec swójbju we Wuježku młodšich ludźi mjez nami, kotřiž so za serbskosć we wokolinje jara zasadžuja. Hewak džě je wšědné naložowanje serbsćiny pola nas na horstku ludźi wobmjezowane“, wuswěta Bukečan. Znajmjejša na nje-džělnych kermušnych kemšach pak budže to zawěšće hinak.

Swójbne zetkanja we Wuježku kaž lětuše kónc awgusta su mjeztym kruty wobstatk serbskeho žiwjenja w Bukecach a wokolinje. Foto: M. Wjenka

Nawěšk

Prírodné kamjenje Demski

Kamjenc – Kulow – Njedźichow – Łuty – Halštrow

Narowny kamjen dopomina.

tel. 0 35 78 / 30 43 55 • www.natursteine-demski.de

Łužiska příroda a wobsweť

Hriby zajimawe a wjelestronske

Štož sej myslu, zo móžeš hriby jenož nazymu pytać, so myli. Za nazhoniteho hribarja je cyle lěto hribowy čas. Zwjetša myslimy při tym na jědne hriby kaž kurjatka, prawaki, šere a čerwjene kozaki atd. Je pak jich wo wjele wjac družin, a to nic jenož jědnych.

Na swěće znajemy wjac hač 100 000 družin hribow. Nimo znatych tradicionalnych mamy wulku ličbu móličkich, kotraž znajemy pod zapřičom mikroorganizmy. Z tajkimi so wšědnje zetkawamy. Někotre z nich nuznje trjebamy, tamne nam škodža. Trěbne su tute organizmy mjeztym druhim za zhotowjenje tworožka a jogurta, za džělanje wina a w rjenjeji piwa. Droždžowe hribički su trěbne w pjekarnjach runje tak kaž za zhotowjenje penicilina a dalších medikamentow. Škódniki w tutej wulkej swójbje pak móža wusutkować najwšelakoršije chorosće. Kóžny hrib na příklad je njepríjomna naležnosć. Někotre škodža tež rostlinam a zwěrjatam. Něchtózkuli bėdži so doma z plěsniwcom, z hribami w hrjadach. Na Paulijowej w Budyšinje dyrbjachu před lětdžesatkom něhdze 120 džěla starych lipow pušćić, dokelž běchu z hribami nakažene.

Ale wróćo k jědnym hribam. W hornjotuziskich lěsach mamy wjac hač sto družin jědnych hribow, z kotrychž wšak

bohužel jenož mało k jědži wužiwamy. Znajer domjaceje přírody a jeje hribow Měrcin Senk z Plusnikec je swój čas wjac hač 60 družin hribow pospytał a jědł. Wón stajnje praješe, zo maš jenož dokładnje wědžeć, kak hriby prawje prihotuješ.

Dopominam so na podobne wuprajnja swojeje maćerje. Wona měješe přimjeno „hribowa četa“ a běše wjele w lěsach za Komorowom pola Rakec a na tamnišich haćenjach. W Budyšinje mać hriby předawaše, za což wězo hamtsku dowolnosć trjebaše. Kóžde lěto dyrbjěše pruwowanje zložić. W jeje dokumente bė zapísane, zo smědžeše zběrać a předawać sydom znatych družin hribow.

Nimo małeje ličby w kuchnjach wužiwaných hribow mamy wulki poskitk šlewjarnakow, hołbjakow, nopaškacych hribow a trubkowcow. Tež w zymje jědne hriby rostú. K nim slujeja wustrične hriby a hołbjaki.

Plaći zasada, zo ma jědnory hribar być skedžbliwy w dwójim zmysle: sprěnja při wuběranju hribow a zdruha při wobkedžowanju zakonskich postajenjow. W Sakskej lěšnym zakonju a w Sakskej přírodoskitnym zakonju je mjeztym druhim zapísane, zo směš hriby jeno za wosobinsku potrebu zběrać. Předawanje nazběranych hribow je samo wuraznje zakazane. dr. G. Kral

Něhdze tonu jabłukow su sej minjeny kónc tydženja člonoj Nowoměšćanskeho towarstwa Łužica na brěčku předželać dali. Tuž bě Danilo Braun z Langhennersdorfa pola Freiberga ze swojej mobilnej brěčkownju přijěl. Jedne z najwažnišich džělow wšak je spočatnje myće a wuběranje jabłukow, štož wobstarachu Mirko Markowski, Sebastian Körner a Ursula Eichendorff (wotlěwa). Předželanje jabłukow na brěčku na městnje je mjeztym džěń a woblubowanje, dokelž maš potom woprawdže brěčku ze swójskich jabłukow. Połdra tony móža wšědnje předželać. W začinjenym plastowym sudobju džerži so brěčka po lěta. Tekst a foto: J. Schmidtchen

Do twojeju rukow poručam swojeho ducha;
Ty mje wuswobodžiš, Knježe, Božo swěrný. (psalm 31,6)

Po krótkej čežkej chorosći zwoła Bóh Knjez do swojeho kralestwa našeho lubeho nana, přichodneho nana, džěda a pradžěda, knjeza

Mikławša Henča

nar. 30.1.1921 zemr. 18.10.2011

W lubosći a džakownosći
syn Alojs z Borboru
džowka Monika z Janom
džowka Marja z Jurjom
džowka Angelika z Hansom-Jürgenom
kaž tež wšitke wnučki a prawnučki

Konjecy, Pěskecy, Sulšecy a Wojerocy, we winowcu 2011

Pusty wječor je džensa a jutře, štwórtk, wot 17 do 19 hod. w Rabičanskej čětowni. Chowanje a rekwiem budžetej pjatk, 21. oktobra, w 16 hod. w Rabicach.